

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP N. Prinsengracht 10
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
J. C. GETON, Wijtenbachstraat 13
Amsterdam.

VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd.
Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct.
Advertentiën per regel 15 cent. Bij abonnementen speciaal tarief.

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: Een „democratisch” blok. — Een vijand die ons gevaren wijst. — Resultaten en verwachtingen. — De nationale afdwaling der S.D.A.P. — Partijnieuws. — Van den smalsten kant. — Middel en Doel. — Brieven uit België XVI: Over eene werkstaking van patroons; De vakbeweging in België. — Uit de oude partij. — Ingezonden.

VAN DE ADMINISTRATIE.

De volgende week worden de postkwitanties verzonden over het derde kwartaal. Men legge het geld gereed, 45 cents.

Een „democratisch” blok.

Weinig beschuldigingen worden door de leiders der S. D. A. P. met meer verontwaardiging van zich geworpen, dan die van te streven naar een burgerlijk blok. Wat niet wegneemt, dat dit streven zich telkens opnieuw openbaart. Zoo nu weer in het *Friesch Volksblad* van 20 Maart. Daar heet het in het hoofdartikel:

„Dit is Talma's fout geweest, dat hij niet wachten kon, totdat onze politieke verhoudingen zich zóó hadden ontwikkeld, dat ze opleverden: aan den eenen kant conservatieven van allerlei gezindte, aan den anderen democraten; dan had hij verdienstelijk werk kunnen doen; nu is hij gedoemd (! v. S.) een roemloos leven te leiden, dat voor de verheffing der arbeiders zonder beteekenis zal zijn.”

En wat verder:

„Toen het aankwam om zich uit te spreken over een practisch punt van staatsbeleid, toen vielen de christelijke partijen weer uiteen, toen stond naast Schaper en Drucker o. a. de katholiek Aalberse, de katholiek Pastoors, en tegenover hun coalitiebroederen stonden dr. De Visser, v. d. Molen, *De ware scheidingslijn in de politiek, die tusschen democraten en conservatieven loopt*, vertoonde zich ook thans in dit gewichtig debat.”¹⁾

Wat voor voorstelling hebben zulke mensen toch omtrent de drijfveeren in de politiek! Talma die „gedoemd” is, niets voor de verheffing der arbeiders te doen! Alsof er iets is dat Talma méér vreest, dan de verheffing der arbeiders! Waarom zou hij iets doen, anders dan gedwongen, om de macht van een vijandige klasse, een klasse met belangen *tegengesteld* aan die van zijn eigen klasse, grooter te maken? Omdat hij vroeger wel eens mooie frasen heeft losgelaten? Gesteld eens, Talma was een burgerlijk idealist, die het heusch echt meende — zouden de burgers en boeren hem dan kamerlid (laat staan minister?) d. w. z. verdediger van hun klassebelang gemaakt hebben? Er is toch zoiets als een klassenstrijd, ds. Van der Heide! Trouwens die klassenstrijd is hier geheel en al zoek, zoodra we maar tot het „practisch staatsbeleid” komen, staan naast Schaper niet slechts Drucker (dit schijnt voor het F. V. vanzelf te spreken!) maar ook Aalberse en Pastoors! Allemaal „democraten”, allemaal mensen die „voor de verheffing van de arbeiders werken.” Verklaar ons toch eens waarom, waarde redacteur! Wat die menschen bezielt om zich tegen hun eigen klasse te keeren! En toon tevens uit hun daden aan dat ge gelijk hebt, met hun die bedoelingen toe te dichten. Dat Schaper in de ro-uren-actie naast Drucker en Aalberse is gaan staan — dat is heel wat anders!

Behoeft er nog op gewezen te worden, hoe verderfelijk het is, bij de arbeiders illusies te wekken omtrent de bedoeling der burgerlijke democraten? Hoe men zoodoende *en* teleurstellingen schept, die tot anti-parlementarisme leiden *en* het besef verzwakt, dat alleen strijd de arbeidersklasse verder kan brengen, dat dus versterking der organisatie als klassepartij het allereerste vereischte is.

Maar hoe wil men toch ooit de onbewuste, burgerlijk denkende arbeiders leeren, dat er maar één uitweg is: het socialisme, dat er maar één arbeidersbeweging is: de sociaal-democratische, wanneer men de „ware” scheidingslijn legt, niet tusschen kapitaal en arbeid, maar tusschen democratie en conservatisme! Wanneer v. d. Heide (en Troelstra heeft zich in gelijken zin uitgelaten) gelijk heeft, dan is de afstand tusschen de burgerlijke partijen en de sociaal-democraten niet de eenige groote, de onoverbrugbare, dan kunnen de arbeiders ook van anderen heil verwachten, dan beheerschen geen klassebelangen het wereldgebeuren, dan is er geen klassenstrijd, kunnen de katholieke arbeiders zich wel aan Aalberse en Pastoors toevertrouwen!

Neen, alleen door altijd, onvermoeid niet enkel te zeggen, maar ook door daden te bewijzen, dat wij het omgekeerde willen van alle andere partijen, n.l. het socialisme, kunnen wij op den duur die arbeiders wakker maken. En we krijgen er meer kans door dat de burgerpartijen, om de waarheid te bemantelen, die wij met daden verkondigen, de arbeiders af en toe een lapje toewerpen — dat dan door ons in al zijn erbarmelijkheid wordt gedemonstreerd.

v. S.

¹⁾ Cursiveering van mij. v. S.

Een vijand die ons gevaren wijst!

In *Het Volk* van 25 Maart komt een artikel van Troelstra voor dat verdient nader beschouwd te worden. De schrijver wijst op het gevaar dat voor de S. D. P. bestaat, een min of meer Anarchistische partij te worden.

Zooals menig partijgenoot weten zal, heb ik in onze samenkomsten voor het Deventer congres daar een paar maal op gewezen. Het is nu van belang te hooren wat de man, die meer dan iemand anders de scheuring in de Hollandsche S. D. A. P. heeft veroorzaakt, hiervan zegt. Hij schrijft:

„Als eenig materiaal, waaruit zij (de S. D. P.) hare troepen moet zien te werven, houdt dan de nieuwe partij die lagen van arbeiders in een paar groote steden over, die tot heden onder den invloed staan van onze heel- en half-anarchisten, het N. A. S. Reeds meermalen werd van wege onze „marxisten” met verliefde blikken dien kant uitgekeken, van waar men eene revolutionaire versterking onzer partij en een goed tegenwicht tegen eene teuitsluitend parlementaire politiek verwachtte.”

Troelstra gelooft niet dat het ons gelukken zal. Die elementen zijn tot nu toe kleinburgelijk, zij kunnen slechts gewonnen worden door den ondergang der anarchistische en de ontwikkeling der moderne vakbeweging. Zij moeten hier een geregelde nuchtere praktijk der arbeidersbeweging aanleeren, en dan verder „een flinke kiesrechtbeweging en een

deugdelijke sociaaldemokratische propaganda.” (Cursiveering van ons).

„Maar als men, om dien overgang te bespoedigen, begint, aan de sinds jaren gepredikte waanvoorstellingen omtrent onze Partij toe te geven — als men, hun anti-parlementaire gezindheid kennende, begint zelf óók anti-parlementair te doen — als men hen tot zich tracht te trekken door met hen den nadruk te leggen op de algemeene werkstaking, de direkte aktie met sabotage enz. — dan versterkt men in hen de dwaalbegrippen, die hen tot heden van ons af hielden en brengt niet hen tot de Partij, maar de Partij tot het syndikalisme”.

Dit heel- of half-anarchisme en syndikalisme dat in de revolutionaire vakbeweging den eenig-noodigenfaktor der proletarische aktie ziet, dat de arbeiders leert zich buiten de politiek te houden, is, zegt Troelstra, wel heel iets anders dan wat de mannen van de S. D. P. nu nog willen. Maar er zijn onder hen al kiemen genoeg voor het syndikalisme. Onze voorstellingen omtrent het parlementarisme, omtrent de eenheid van socialistische en vakbeweging, omtrent de revolutionaire taak der vakorganisatie kunnen gemakkelijk in syndikalistische richting omslaan.

Daarom zal, meent T., onze nieuwe partij óf al gauw na een tijd van koortsachtig gedweep met de „revolutie” doodgaan óf wij zullen worden een partij, die de politieke, parlementaire aktie meer en meer naar achter schuift, in den vakstrijd de hoofd-, eindelijk de eenige aktie gaat zien.

Men ziet, het is hetzelfde wat de revisionisten aan Henriette Holst voorspelden n.l. dat zij bij de anarchisten te land zou komen.

Beschouwen wij eerst het anarchisme.

Wij gelooven dat Troelstra zich misrekent. Wij gelooven wel dat wij, misschien vrij lang, een kleine partij zullen blijven, — wij gelooven dat wij wel eenige macht zullen krijgen, maar voorloopig geen groote — maar wij gelooven ook dat wij niet zullen ondergaan na een kort teringachtig bestaan; wij gelooven ook dat er niet veel kans is, dat wij, zoo min als Henriette Holst, bij de anarchisten zullen terecht komen.

Troelstra vergeet bij zijn redeneering één ding. De wensch is bij hem waarschijnlijk hier de vader van de gedachte, en in de vurigheid van dien wensch ziet hij het allerbelangrijkste over het hoofd. In zijn ijver om de leden der S. D. A. P. en de lezers van *Het Volk* van ons afkeerig te maken vergeet hij... de economische ontwikkeling van ons land.

Troelstra doet hier wat wij ook zoo dikwijls in het debat met kerkelijke of vrijzinnige sprekers in dezen hebben opgemerkt. Hij ziet den toestand waarin ons land op een gegeven oogenblik is, of zelfs geweest is, voor de blijvende aan.

De anarchistische beweging is in ons land — sommigen van ons hebben er 't hunne aan gedaan om het zoover te brengen — bezig uit te sterven. Het N. A. S. is verzwakt, de daarbij aangesloten vereenigingen hebben de tering. Wat doet Troelstra denken dat wij, S. D. P., in staat zouden zijn, om, zelfs tegen onzen wil (want T. erkent dat wij het niet willen), den stervende weer leven in te blazen?

Het is niet toevallig dat het N. A. S. is verzwakt en kwijnt. Het is niet uw actie of mijn actie of een ander man's aktie in de eerste plaats geweest, waardoor het achteruit is gegaan — de economische ontwikkeling heeft het gedaan. Wij hebben geen echte bedrijfsstelling maar uit de beroepstelling van 1899 blijkt wel zeker, dat het kleinbedrijf in ons land sinds 1889 flink bezig is te verdwijnen. Het aantal arbeiders is veel sneller gegroeid dan het aantal patroons. Grootere concentratie deed gezonder begrippen over vak- en politieke strijd ontstaan.

Dat vergeet Troelstra; — rekening houden daarmee in zijn taktiek, was nooit zijn sterke zijde. Zelfs al wilde de S. D. P., dan zou zij aan het achteruitgaande anarchisme het leven niet meer kunnen geven, omdat de productiewijze het anarchisme ook hier in ons land niet meer wil!

Wil men eenige cijfers? De woorden „economische ontwikkeling” en „productiewijze” zijn ledig als men de feiten niet ziet. Welnu laat ons eenige grepen doen: 1)

Van 1889—1899 daalt het aantal patroons in de steenfabricage met 100, de arbeiders stijgen met 4300.

In de drukkerij kwamen 237 meer patroons, 2500 meer arbeiders..

In het bouwvak 1337 patroons, maar 20000 arbeiders meer.

In de chemische nijverheid vermeerderen de patroons met $\frac{1}{5}$, de arbeiders met $\frac{1}{8}$.

In de meubelmakerij namen de eerste met 185 af, de laatste met 777 toe.

In de werktuigfabrikage stijgen de arbeiders van 6456 op bijna 20000, en in de fabricage van stoom- en landbouwwerktuigen met 200 procent, de patroons in deze laatste slechts met 10 procent.

In den scheepsbouw de arbeiders met 100 procent, de patroons met 20.

In de papiernijverheid bleef het aantal patroons bijna gelijk, de arbeiders namen met $\frac{1}{5}$ toe.

De zelfstandige mensen in industriele bedrijven werkzaam stegen in die 10 jaren met nog niet 10 per honderd.

De onzelfstandigen met ruim 25 per honderd.

In 1889 waren er op iedere zelfstandige $2\frac{1}{2}$ onzelfstandigen, in 1899 volle drie. En in de meeste den doorslag gevende beroepen was die verhouding ten gunste der onzelfstandigen veel gunstiger.

En dit proces is zonder twijfel na 1899 in dezelfde richting, waarschijnlijk sneller, voortgegaan.

Hier heeft men de wezenlijke oorzaak van het verzwakken van het anarchisme. En omdat dat proces door geen menselijke macht tegen te houden is, daarom zal het anarchisme ook niet meer tot bloei kunnen komen. En daarom is er voor de jonge S. D. P. maar weinig gevaar voor afdwalen op dien weg. De partijgenooten kunnen gerust zijn wat het anarchisme betreft Troelstra vergist zich in zijne verwachtingen. Het is juist omgekeerd dan hij denkt. Het anarchisme gaat door de ontwikkeling der maatschappij te gronde, de S. D. P. daarentegen is door diezelfde ontwikkeling in het leven gebracht en zal langzaam maar zeker gaan bloeien.

Daarover zullen wij in een volgend artikel handelen en tegelijk het syndikalisme en het zoogenaamd „nationale” van de Hollandsche sociaaldemocratie, waar T. het altijd zoo druk over heeft, eens wat nader bezien. H. G.

1) Zie het belangrijke artikel van Vliegen hierover in de N. T. van 1903 en 1904.

Resultaten en verwachtingen.

Indien er één feit is, dat alleen reeds voldoende is, om te bewijzen, dat een andere taktiek dan de tot nog toe in de socialistische partij heersche, noodig is, dan is het, wat in het jaarverslag der S. D. A. P. over de groote steden wordt meegedeeld. In Amsterdam, Rotterdam, den Haag ging het ledental in 1908 achteruit; in deze 3 steden was 't aantal leden einde 1906, 1907, 1908 resp. 2784, 3034 en 2906.

Dat is het resultaat van de taktiek der S. D. A. P. dat zij in een tijd, dat overal in alle landen de arbeiders naar het socialisme stroomden, niet in staat is, ook maar den geringsten voet te winnen onder het proletariaat der groote steden.

Lang voordat het zoo duidelijk bleek, is van de zijde der Marxisten telkens opnieuw dit resultaat voorspeld. Wij hebben er op gewezen, dat de wijze van optreden in het parlement, het steunen op het platteland, de slimme politieke, politiek noodzakelijk die arbeiders moesten afstooten, die niet genoeg inzicht hebben om de noodzakelijkheid van de politiek in te zien, maar in wie uit hun dagelijksche praktijk een haat tegen het kapitalisme, een primitief klassebewustzijn opge-

groeid is. Wij kregen dan altijd het verwijt naar het hoofd, dat wij te veel naar „de anarchisten” keken.

De eenvoudige reden, dat de S. D. A. P. zoo weinig voet gevat heeft in de groote steden ligt daarin, dat zij in de eerste plaats een partij van arbeiders-kiezers is geworden. De arbeiders, die weten, dat zij geen kiezer zijn, hebben daardoor van te voren al weinig politieke belangstelling; de verkiezingen boezemen hun geen belangstelling in. Zij zijn alleen door een krachtige kiesrechtactie te wekken; maar een partij, die in de politiek optreedt, alsof ze hen niet noodig heeft, kan hen niet aantrekken. Wat Van Houten met zijn kieswet bedoeld heeft: *een wig in de arbeidersklasse te drijven*, is door de taktiek der S. D. A. P. tot werkelijkheid geworden. Alleen een partij met marxistische taktiek is in staat deze proletariërs tot politiek leven te wekken. Alleen door haar opkomst en sterk worden is dus *de eenheid der arbeidersklasse te herstellen*, een eenheid op den grondslag van een revolutionaire politieke actie.

In „Het Volk” heeft Troelstra in een paar artikelen over onze partij getracht, haar toekomst te voorspellen, en hij is daar natuurlijk ook bij dit grootsteedsche proletariaat terecht gekomen, dat hij kortweg als heel- of half-anarchisten betitelt. Hoe zijn deze politiek-onverschillige, de S. D. A. P. wantrouwende en daardoor voor anarchistische frases ontvankelijke lagen tot 't socialisme te brengen, dat is het vraagstuk, dat de S. D. A. P. niet heeft kunnen oplossen. Waarom niet, wordt uit Troelstra's beschouwing duidelijk. Zij zijn volgens hem kleinburgerlijk voelende elementen, die alleen door de school van de nuchtere praktische kleine arbeid, vooral die der vakbeweging heen, tot de partij zijn te brengen. Nu is dit theoretisch niet onmogelijk; velen zijn dien weg reeds gegaan, d. w. z. van de kleinburgerlijke anarchistische frase naar de even kleinburgerlijke revisionistische „praktijk”. Maar daarbij komen ze niet verder. Hun eenzijdigheid geven ze op voor de andere eenzijdigheid, wat des te gemakkelijker gaat, omdat beide eenzijdigheden uit dezelfde kleinburgerlijke kortzichtigheid voortvloeien. De weg, dien Troelstra voor de eenige houdt, is die, waarbij ze met hun fouten tegelijk het waardevolle verliezen, dat zij bezaten: hun scherpgevoeld klassebewustzijn, het revolutionair voelen, dat door gebrek aan inzicht vaag en verkeerd gericht moest blijven.

Het marxisme wil een anderen weg wijzen; onze propaganda zal hun moeten leeren, dat alleen door een vereeniging van revolutionaire gezindheid en praktischen strijd vooruit te komen is, dat de politieke strijd niet in tegenspraak staat tot een fel klassebewustzijn, maar er juist de krachtigste uiting van is. Een flinke kiesrechtbeweging....

„Een flinke kiesrechtbeweging” zegt Troelstra ook, „die hen met ons in aanraking brengt, en een deugdelijke sociaaldemocratische propaganda, óók die uitgaat van onze aktie in de Kamer — ziedaar de middelen”... enz. Volkomen juist — ten minste afgezien van de tusschenzin; alsof de kiesrechtbeweging alleen daarom goed is, dat ze hen in „aanraking” met ons brengt — volkomen juist, vooral dit laatste; wij zouden zeggen: niet óók, maar *vóóral*, in de eerste plaats, die van de aktie in de Kamer uitgaat. De strijd in het Parlement is een der allerbelangrijkste propagandamiddelen voor het socialisme. Waarom is Troelstra in eens zoo bescheiden? Waarom stelt hij de waarde van den parlementairen arbeid — zijn eigen werk — om de massa's tot 't socialisme te brengen, eerst in de tweede plaats?

Zou 't ook zijn, omdat de knuppel naast de hond ligt? Omdat men in 't huis van den gehangene niet graag over 't touw praat? Had hij gezegd, net als wij: *vóóral* — dan had de lezer, die in 't bijblad van den vorigen dag het jaarverslag van den secretaris gelezen had, allicht gevraagd: *waar zijn uw resultaten?* Elf jaar zitten de afgevaardigden der S. D. A. P. in de Kamer, elf jaar lang voert Troelstra daar zijn aktie, die het grootkapitalistische proletariaat tot 't socialisme moet brengen. En als na elf jaar de secretaris konstateert, dat ze niets vorderen, dat ze achteruitgaan, wat moet de lezer denken, als hem nog eens weer de juiste theorie voorgehouden wordt? Zal hij niet tot de konklusie moeten komen, dat er dan toch wel wat aan de praktijk mankeerde?

Na deze kritiek, die de werkelijkheid, altijd de beste Marxist, op het parlementair werken der fractie uitgebracht heeft, is onze kritiek overbodig. A. P.

Leest „De Tribune”. Sluit u aan bij de S. D. P.!

De nationale afdwaling der S. D. A. P.

De vorige maal hebben wij nagegaan, hoe de S. D. A. P. hij haar ontstaan zich geplaatst zag op een terrein, dat zoovele gevaren voor haar revolutionair en proletarisch karakter opleverde als waarvoor wellicht nooit een andere arbeiderspartij gestaan had. Voor deze twee klippen, namelijk, dat in de groote steden slechts een onbeduidende minderheid der arbeiders het kiesrecht had, de „gezetten werkliden”, die voor een groot deel niet-socialistisch maar burgerlijk dachten, en dat de groote massa van het eigenlijk gezegde moderne proletariaat, de arbeiders in dienst van het groot-

bedrijf, die het kiesrecht misten wel socialistisch, maar anti-parlementair gezind waren.

Maar de Nederlandsche arbeidersbeweging in het algemeen moest in diezelfde jaren, dat de S. D. A. P. geboren werd en aan de parlementaire actie begon deel te nemen, ook hoe langer hoe meer, rekening gaan houden met het feit, dat, tengevolge van de geschiedenis van het Nederlandsche volk, een belangrijk gedeelte van de arbeidersklasse niet anders tegen het kapitalisme in verzet kon komen dan onder godsdienstige leuzen.

In alle landen, waar door de historische ontwikkeling twee groote confessies, twee groote godsdiensten, het Protestantisme en het Katholicisme, naast elkaar zijn blijven bestaan, treffen wij in dit opzicht een geheel anderen toestand aan dan in landen, waar het Protestantisme weer is uitgeroeid, zooals in Frankrijk, België of Oostenrijk, of in landen, waar het Protestantisme als staatsgodsdienst het Katholicisme geheel heeft verdrongen, zooals het geval is in de Scandinavische Rijken bv. In Duitschland echter en ons land is het naast elkaar bestaan van twee groote confessies eeuwen lang, een beslissende factor geworden bij den modernen klassenstrijd.

Zoodra de moderne industrie, in Duitschland bv. en in minder sterke mate ook in ons land, voor het eerst de klassenscheiding tusschen ondernemers en arbeiders veel duidelijker en voelbaarder maakt dan onder vroegere verhoudingen, wordt de godsdienst zelf een middel in de handen van de dienaren der Kerk om den arbeider vaster te binden aan den godsdienst en daarmee aan de Kerk, welke hem, den arbeider, juist door de groote verandering in zijn maatschappelijke positie, dan in veel sterker mate dan vroeger verschijnt als de eenige toevlucht uit de aardse ellende, als de eenige beschutting voor de euvelen van het moderne kapitalisme.

En, aangezien juist de historische scheiding in twee groote confessies den godsdienst een dieper en inniger karakter heeft gegeven in de landen waar zij bestond, omdat achter die scheiding de werkelijkheid van groote klassetegenstellingen of economische verschillen verborgen lag, — zoo in ons land de tegenstellingen tusschen het heerschende Protestantische Noorden en het uitgebuite en onderdrukte katholieke Zuiden gedurende de Republiek — daarom vertoont voor breede kringen van arbeiders, — wanneer ze niet onmiddellijk door verplaatsing in een ander economisch milieu bv. hun godsdienst verliezen, — hun eerste vorm van verzet tegen het kapitalisme een sterk godsdienstig karakter, verdiept dat eerste verzet hun godsdienst en maakt het hen van de sociaal-democratie, die den godsdienst als een *private* aangelegenheid van elken mensch beschouwt, afkeerig.

Daarbij is er nog een andere factor werkzaam, waardoor het eerste verzet der van huis uit godsdienstige arbeiders den godsdienst op zichzelf sterker maakt, derhalve de Kerken ten goede komt en een tegenstelling tot de sociaal-democratie tot stand brengt, en wel het liberalisme. Het liberalisme is de, nu reeds half-verouderde, doch toch altijd nog de traditioneele denkwijze der moderne bourgeoisie. En zoo verschijnt voor duizenden arbeiders het kapitalisme, dat zij als hun vijand beginnen te voelen, in de gedaante van het liberalisme, als liberaal kapitaal. Ook door deze, uit de kapitalistische ontwikkeling onmiddellijk voortvloeiende tegenstelling wordt dus het godsdienstige, het confessioneel karakter van de eerste beweging der godsdienstige arbeiders tegen het kapitalisme versterkt.

Historisch-materialistisch, van uit het standpunt van onze proletarische wetenschap beschouwd, is dus de Christelijke arbeidersbeweging niet maar een verschijnsel van pure achterlijkheid of onbewustheid doch is zij integendeel de *historisch-noodzakelijke* vorm, waarin zich de bevrijdingsstrijd van breede arbeiderslagen voor 't eerst openbaart. Tevens echter moet de Christelijke arbeidersbeweging noodzakelijk alweer den strijd voeren tegen de sociaal-democratische, de klassebewuste arbeidersbeweging, omdat zij zich van geen andere leus kan bedienen dan: Behoud van het kapitalisme doch verbetering van de positie van den „arbeidersstand”, en omdat de christelijke leuzen den strijd tegen de „ongodsdienstige” sociaaldemocratie noodzakelijk maken.

De geschiedenis der Christelijke beweging in ons land, hoezeer ook in dit opzicht de verhoudingen hier ingewikkelder en minder klaar zijn dan bv. in Duitschland, is geheel in overeenstemming met den hier in 't algemeen geschetsten ontwikkelingsgang.

In zijn pasverschenen brochure der Christelijke Vakbeweging constateert de schrijver J. v. den Tempel op pag. 7 bv., dat in de jaren 1894—'96 vooral in de Noordelijke provincies, de provincies met twee confessies m. a. w., tal van vak- en gildebonden door de geestelijkheid werden opgericht, terwijl in het geheel katholieke Zuiden deze ontwikkeling veel later en in een veel langzamer tempo plaats greep.

De secretaris van het N. V. V. — wij komen over die brochure uitvoeriger te spreken — verklaart dit verschijnsel geheel uit het feit, dat in de noordelijke provincies de socialistische vakbeweging reeds was voorgedrongen en dat de kerkelijke leiders onze organisaties op den voet volgden om haar het voorwaartsdringen te beletten. Wij ontkennen niet, dat dit het doel was van gezegde Christelijke leiders, maar wij meenen, dat men het maatschappelijk verschijnsel der Christelijke vakbeweging en het feit, dat deze zich sneller ontwikkelt in de streken met twee confessies dan in de zuiver-katholieke streken, op die wijze slechts oppervlakkig beschouwt en niet verklaart. De godsdienst zelf — dit is iedere kenner van beide streken van ons land bekend — draagt in beide een verschillend karakter en zoo is de geestesgesteldheid, de

maatschappelijke basis voor een confessionele arbeidersbeweging in het Noorden gevoeliger dan in het Zuiden.

Wanneer we nu echter zij 't dan ook nog zoo in 't kort — hebben aangetoond, dat de Nederlandsche arbeidersklasse onvermijdelijk evenals de Duitsche voor een deel slechts onder Christelijke leuzen en anti-socialdemocratisch in verzet kon komen tegen het kapitalisme, dan zien wij meteen hoe totaal verkeerd de taktiek was, die in de S. D. A. P. na enkele jaren begon te overwegen en die ten slotte in 1902 te Groningen officieel werd aangenomen, de taktiek, die er op gericht was om door concessies te doen aan hun ideologie de Christelijke arbeiders spoediger in de sociaal-democratische beweging te betrekken.

De behoefte aan die taktiek, welke niet alleen volslagen indruischte tegen de historisch-geworden nationale omstandigheden, waaronder zich de Nederlandsche arbeidersbeweging in haar geheel moest ontwikkelen, maar die bovendien precies het tegenovergestelde resultaat moest hebben van wat hare voorstanders er zich van voorstelden, ontstond natuurlijk uit de practijk van den parlementairen strijd, zooals die begrepen werd door de opportunistische, van de theorie der arbeidersbeweging zoo goed als geheel verstoken politieke leiders der S. D. A. P.

Voor hen, die bij de propaganda in achterlijke streken of onder arbeiders, die nog niet geheel geproletariseerd waren, de stemmen van kleinburgerlijke en kleinboersche elementen evenzeer begeerden, lag het zoo voor de hand te meenen, dat er geen reden was om de Christelijke „kleine luiden,” die in de Christelijke school hun hoogste goed meenden te verdedigen tegen de liberalistische kapitalisten en den ongelovigen staat in dezen niet tegemoet te komen. En de nederlaag van het liberale bewind in 1901, de clericale springvloed, die alle dijken in dat jaar overstroemde, het feit, dat de Christelijke arbeiders niet het minst onder de leus: vóór de vrije school, den clericalen partijen de overwinning hadden bezorgd, moest bij de opportunistische politici, die in de S. D. A. P. den toon aangaven, de neiging versterken de Christelijke ideologie zoo groot mogelijke concessies te doen „zoo veel als mogelijk was, zonder dat men daarmee in botsing kwam met de onderwijsbelangen der meerderheid van het proletariaat, dat niet de Christelijke school verlangde, zonder dat men ook de socialistische onderwijzers het leven in de Partij onmogelijk maakte.

En zoo is het geen toeval, dat de S. D. A. P. reeds èen jaar nadat het clericale bewind aan de regeering was gekomen, zich door de aanvaarding der Groninger schoolmotie in directen tegenspraak plaatste met de practijk en de theorie der internationale arbeidersbeweging, zooals de „Neue Zeit,” het wetenschappelijk orgaan der Duitsche sociaaldemocratie onmiddellijk constateerde.

De uiterste opportunistische elementen in de S. D. A. P. hadden toen reeds, sedert hun antiparlementaire periode zulk een weg afgelegd, dat b.v. Schaper op het congres te Groningen, onder luid applaus kon verklaren, dat hij de partij zou verlaten, indien zij werd een anti-godsdienstige partij!

Aangezien nu niemand in de Partij er over dacht haar atheïstische propaganda te laten voeren, had dit dreigement geen andere beteekenis, dan dat Schaper de concessie aan de Christelijke ideologie der kleinburgers en boeren reeds als een levenskwesitie beschouwde voor zijn parlementaire positie en zijn verkiezingsarbeid. Schaper besloot zijn betoog met de woorden:

Wat dat uitsterven betreft, daar kan men verschillend over oordeelen en zoo'n vaart zou het niet loopen. Maar er was toch een grens, waarbij het partijlidmaatschap onmogelijk werd, waarbij spreker er geen kans meer toe zag, mee te vechten.

Nu zoo'n vaart heeft het inderdaad niet geloopt. Schaper en de opportunisten, wier taktiek in hoofdzake een kleinburgerlijke en kleinboersche was geworden, konden gerust in de partij blijven, aangezien deze in een politieke kwesitie van het hoogste belang, de allervoornaamste politieke kwesitie van dat oogenblik, zich onder invloed van den politieke leider Mr. P. J. Troelstra aan hun zijde schaarde.

Een volgende maal zullen wij zien, met welke argumenten aan de nationale omstandigheden ontleend de leider der S. D. A. P. deze beginselverzaking der partij motiveerde.

v. R.

Partijnieuws.

Vergadering van het Partijbestuur.

Het P.B. behandelde in zijn vergadering van Woensdag 31 Maart een tweetal vanwege de afd. Utrecht ingekomen moties 1/2 het congres van den 21 en j.l., en besloot te dien opzichte de afd. Utrecht te verzoeken, in overleg met het P.B., een huish. vergadering vast te stellen, waar de houding van het P.B. door een lid van dat bestuur zal worden uiteengezet. De eerste motie hield een eenvoudige protest in; de tweede eischte van het P.B. „volledig geformuleerde voorstellen als grondslag eener eventuele hereeniging met de S. D. A. P.”

Van Mendels was bericht ontvangen, dat hij zich voor het oogenblik uit de openbare actie der S. D. P. terugtrekt, derhalve uit 't P.B. en de redactie van „De Tribune” treedt en geen verkiezingscandidatuur aanvaardt.

In deze nieuwe P.B.-vacature zal door een referendum zoo spoedig mogelijk worden voorzien.

Door het referendum voor de verkiezing der 2 nog ontbrekende P.B.-leden zijn aangewezen G. Mannoury (Helmond) en W. v. Ravesteijn Jr. (Rotterdam).

Besproken werden de te houden vergaderingen in verschillende deelen van het land. Hierover later meer.

Ten slotte werden eenige administratieve regelingen vastgesteld, waarover de afd.-besturen binnenkort bericht ontvangen.

Voor het P.B.:

M. MÉNSING.

N.B. Zij die zich als sprekers willen opgeven, worden verzocht dit te doen uiterlijk 5 April.

Van den smalsten kant.

De bestrijders van onze partij in de S. D. A. P. volgen tegenover ons thans 'éénzelfde taktiek, als die, welke ook voor het Deventer congres geen geheel vreemde was. Er schijnt te dien opzichte zelfs overeenstemming te bestaan. Althans èn de partijleider Troelstra èn het partijorgaan „Het Volk” en Spiekman trekken in deze één lijn.

In plaats van de principes van het revisionisme te stellen tegenover die van het Marxisme, zooals toch verwacht mocht worden, bestaat de aanval op de Marxistische beginselen in hoofdzake slechts in een persoonlijke op Wijnkoop.

Daartoe verdraait men zijn woorden, waar dat te pas komt, geeft men zijn meeningen onjuist of belachelijk weer, stelt men Gorter en anderen als de „eerlijke” Marxisten tegenover hem, achten velen zelfs geen persoonlijke vuiligheden te smerig genoeg, om ze hem toe te werpen.

't Is met een partij wel treurig gesteld, als leiders en leden daartoe hun toevlucht moeten nemen. En 't teekent, dat uit de rijen der S. D. A. P., waarin, meenden wij, zich toch nog wel elementen bevonden, die een dergelijke taktiek niet zouden kunnen dulden, geen woord van protest opgaat.

Ons zal 't niet van onze taak afhouden, steeds zoo zakelijk mogelijk op te treden ten einde de arbeiders tot inzicht te brengen dat onze taktiek en ons beginsel de juiste zijn. Wil de S. D. A. P. een andere volgen, 't is ons wel, wij zullen haar daarin niet storen.

Deze taak, dit zij ten overvloede door ons hier gezegd, vervult ook Wijnkoop. Zijn argumenten zijn niet die van hem persoonlijk, wij deelen ze zoo goed als alle. Hij geeft met wat hij zegt weer onze meening over de daden en het optreden der S. D. A. P. en haar leiders. En een waarschuwing aan alle ongewijden voor dit revisionistisch bedrog willen we even doen hooren.

Er was eens een tijd, dat een dichter der S. D. A. P. zong van: „Ik ben met drek gesmeten”.

Die tijd is lang voorbij.

Middel en doel.*)

.....; de tijd eischt lijve' en zielen van staal, en die ze mist, moet ondergaan.
HENR. ROL. HOLST. De Nieuwe Geboort'.

Waarom is een nieuwe sociaaldemocratische partij noodig?

Alle antwoord op deze vraag is begrepen in dit ééne en éenige: omdat er zonder dat geen sociaaldemocratische partij in Nederland meer bestaat.

En daarom geldt het hier niet een vraag van geven-en-nemen, van onderhandelen-en-toegeven, maar een vraag van beginsel en van overtuiging.

Het wezen van het kapitalisme is de heerschappij van het individualistische en het bijzondere; als maatschappelijk verschijnsel zich openbarend in den productievorm van het privaats bezit; als geestelijk verschijnsel in het anarchistisch-liberalistisch beginsel van persoonlijke vrijheid van handelen.

Het wezen van het socialisme is de doorwerking van het gemeenschappelijke en algemeene: doorwerking in de maatschappij door de organisatie der productie; doorwerking in de geesten door de verbroedering van het proletariaat.

Hieruit volgt, dat het socialisme, hoewel éen in wezen, tweeledig is in verschijningsvorm:

het is de gemeenschappelijke *gedachte*, mogelijke maakt door de ongerepte *democratie*;

het is de gemeenschappelijke *daad*, mogelijk gemaakt door de onverbreekelijke *discipline*.

Deze beide voorwaarden voor het socialisme zijn daarom van elkander onafscheidelijk, en het beroep van de S. D. A. P. op de partijdiscipline is krachteloos geworden door haar verzaking der democratie.

Onderscheiden wij evenwel vorm en wezen.

De S. D. A. P. heeft den organisatievorm der democratie verlaten door het uitoefenen van censuur op telkens duidelijker en beslister wijs.

Reeds het onderdrukken van de brochure van Van der Goes in 1906, en het beperken der uitgave tot een bepaald aantal geheim-te-houden exemplaren, was een daad van censuur. Immers het sloot in zich het verbod van kennisname van dat geschrift voor ieder ander partijgenoot, die het toevallig in handen mocht krijgen.

Door het toegeven van Van der Goes evenwel aan het tot hem gericht verzoek, nam deze zelf voor een groot deel de verantwoordelijkheid voor deze daad op zich.

Een veel ernstiger daad van censuur was het Rotterdamsche colportageverbod, uitgevaardigd door een klein aantal personen en na kort beraad, doch vergoelijkt en geduld door leidende organen der partij.

Censuur eindelijk was het verbod van de „Tribune,” en nu niet zijdelings of lijdelijk, maar met volle bewustheid uitgevaardigd door de partij zelve, nadat zij tijd en gelegenheid had gehad, zich te bezinnen.

Censuur evenwel heeft ten doel, niet het verkeerde, d.i. voor ons: het onsocialistische van de gedachte, die in het verboden geschrift is vervat, aan te toonen en te bestrijden, doch de uiting zelve van die gedachte te belemmeren en te beletten.

Zij tracht niet geest en hoofd der massa te verhelderen, en krachtig genoeg te maken om schijn van wezen te onderscheiden, maar zij tracht die massa te leiden door datgene tegen te houden wat zelfdenken en zelfontwaking zou kunnen brengen.

Censuur is bedrog, gepleegd aan de eigen strijdgenooten, door hen in den waan te laten, dat de uitspraken hunner leiders overal ongestoorden weerklink hebben gevonden, en dus zijn de democratische uiting van wat er leeft in allen gezamenlijk, in plaats van hen in staat te stellen, zelve te oordeelen over de tegenwerpingen, door anderen tegen die uitspraken ingebracht.

Een daad van censuur is een misdad tegen de democratie.

* * *

En tòch is hiermede het vonnis nog niet geveld. Niet de daad opzichzelf, ook de *bedoeling* moet beoordeeld worden.

Schaper heeft gezegd¹⁾: het Tribuneverbod was slechts een *vorm*, aan het roeyement gegeven. De *bedoeling* was de drie uitgeworpenen te roeyeren, om hetgeen zij reeds geschreven hadden; alleen indien zij hun berouw hadden gevoeld, door hun blad op te heffen, zou de partij de straf van roeyement niet hebben toegepast.

Indien het zoo *ware*, als Schaper *meent*, zou het besluit, zooals het daar ligt, weliswaar een ondemocratische daad blijven, doch door het onderscheid van die daad met de bedoeling, waarvan was uitgegaan, zou de verzaking der democratie niet zoo klaar en onomstootelijk hebben vastgestaan, dat daardoor het beroep op de partijdiscipline krachteloos zou zijn geworden.

Dit is evenwel *niet* het geval geweest.

Immers, er zouden twee wegen hebben opengestaan, om de „onruststokers” „buiten de deur te zetten,” zonder het democratisch beginsel in het minst aan te randen; twee wegen, die ik zou willen noemen de smalle en de breede weg.

De eerste zou geweest zijn, hen te „veroordeelen” wegens bepaald aangewezen uitdrukkingen, op grond van de Haarlemsche resolutie.

Dat evenwel de S. D. A. P. deze handelwijze, ofschoon naar den vorm volkomen geoorloofd, zou volgen, was naar mijn meening reeds van te voren uitgesloten, omdat een uitbanning op grond van „onnoodige scherpte” alleen, onmiddellijk een groot aantal tegenaanklachten zou hebben kunnen te voorschijn roepen, die zonder schreeuwende onrechtvaardigheid dan niet zouden hebben kunnen zijn afgewezen. Doch zonder dat is aan te nemen, dat de meerderheid der S. D. A. P., zelfs bij de bestaande verbittering, het beneden zich zou hebben geacht, blijk te geven van zoo groote kleinzieligheid. Terecht heeft Troelstra dan ook, toen het tot een beslissing kwam, dit element uitgeschakeld.

Maar de breede, op zichzelf volkomen democratische weg ware deze geweest: aan te toonen, dat éen of meer hunner theoretische of tactische stellingen in tegenspraak waren met den geest van ons program, met het beginsel der partij.

G. MANNOURY.

(Wordt vervolgd.)

*) Zie de „Tribune” van 20 en 27 Febr. l.l.

1) „Het Volk” van 6 Maart l.l.

Brieven uit België.

VXI.

Over eene werkstaking van patroons. — De Vakbeweging in België.

Eene zonderlinge werkstaking had enkele dagen geleden te Brussel plaats; eene staking van eigenaars van huurkoetsen. Sedert eenigen tijd hebben zij de concurrentie gekregen van 'n 60 tal auto-taximètres (huur-autos), die het eigendom zijn van eene naamlooze vennootschap en waarvan er spoedig meer zullen volgen.

Daartegen gaat hun strijd. 't Is dus de strijd tusschen klein en groot; tusschen het verleden en de toekomst, die gestreden wordt in het heden! 't Is de ontwikkeling der techniek, die steeds doorgaat met 't veranderen der productie- en eigendomsverhoudingen!

De uitslag is niet twijfelachtig, tegen de ontwikkeling is niet te vechten!

Het eenige wat voor hen in 't gunstigste geval te verkrijgen zou zijn, is een zachten dood. Ze beseffen dit blijkbaar zelve want ze hebben nu eenige praktische eischen aan de autoriteiten van Brussel en voorsteden gesteld, zooals: „Vrije standplaatsen” en „het recht om op terugkomst van eene koers hun diensten elders aan te bieden.” Of ze dit verkrijgen zullen? Wij gelooven het niet! Want ten eerste zouden bij inwilliging van de eisch: „Vrije standplaatsen” de zaken niet zoo gemakkelijk te regelen zijn als het lijkt; er is n.l. veel verschil in de standplaatsen en bij vrije standplaatsen zouden b.v. zeker plaatsen als

la place de la Monnaie, overstroomb worden met huurkoetsen. En ten tweede beschikken ze niet over deugdelijke wapens. De staking is een wapen, dat niet voor hun klasse past, daarmee verwonden ze voornamelijk zich zelve. In dit geval lieten ze daardoor de baan geheel vrij voor de huurautos die hiervan gretig gebruik maakten.

Deze uitwerking beviel onze stakende patroontjes blijkbaar niet en ze probeerden het toen met andere wapens; zoo hadden ze door hun organisatie den burgemeester dreigbrieven gezonden, waarin ze met sabotage dreigden, als hun eischen niet spoedig werden ingewilligd. Ze geraakten daardoor echter van den wal in den sloot; want zoodra ze — bij aankomst van den expres-trein van Parijs — door omsingeling der huur-autos hun dreigementen wilden uitvoeren, maakten zij kennis met la sainte Hermandad (de politie), die hun logies aanbod en hun nummer noteerde.

De onmacht van een ondergaanden stand blijkt hieruit wel duidelijk!

Vele onzer stakende patroontjes zullen nu wel spoedig den strijd tegen hun machtigen concurrent moeten opgeven en in loondienst treden.

Andere zullen wel weér trachten een goed heenkomen te zoeken, door het oprichten eener zaak in een ander bedrijf, waarin de grootbedrijfsvorm nog niet de overheerschende is. Die worden echter steeds zeldzamer en kunnen steeds minder het toevluchtsoord zijn, voor uit andere bedrijven verdreven patroontjes, daar deze laatsten in die bedrijven zoozeer zijn toegenomen, dat de meeste zich ook daar nog slechts, met de grootste moeite kunnen staande houden. En dikwijls nog slechts met de weerzwekkendste middelen; men denke aan het Café-bedrijf waarin de clandestine prostitutie schrikwekkend toeneemt! Weer andere zullen zich waarschijnlijk trachten staande te houden door het oprichten van een bij-bedrijf, door hun vrouw of kinderen gedreven. Die twee bedrijfszullen hun dan moeten geven wat het oude bedrijf alleen gaf, het onderhoud voor hun gezin.

Het is dus zeer goed mogelijk en zeer verklaarbaar, dat de ondergang van het klein-bedrijf, gepaard gaat met een vermeerdering van het aantal kleine bedrijfjes.

En als onze revisionistische tegenstanders, in de toename dier kleine bedrijfjes, de soliditeit van het klein-bedrijf zien, dan kunnen we slechts medelijgend de schouders ophalen; want als gewoonlijk nemen ze den schijn voor het wezen!

Zoo worden in het eene bedrijf na het andere, de kleine patroontjes in hun bestaansmiddel bedreigd en verdrongen. en vermindert alzoo het aantal belanghebbenden bij de kapitalistische exploitatie van dat bedrijf. Zoo drijft de ontwikkeling de menschheid steeds voort naar het socialisme, ze maakt telkens weér nieuwe bedrijven rijp voor socialisering en vermeerderd terzelfdertijd het aantal en de macht van hen die het socialisme zullen brengen: de proletariërs!

De „Syndikale commissie der Werkliedenpartij en de Onafhankelijke vakbonden” (Belgisch Verbond van Vakverenigingen) mag zich in een goeden vooruitgang verheugen.

Zij telde in 1905: 34,184 leden.

„ „ „ 1906: 42,491 „
 „ „ „ 1907: 55,840 „
 „ „ „ 1908: 67,418 „

De schrijver der Syndikale Commissie gaf de volgende tabel over het aantal verenigden in België:

NIJVERHEDEN	Werkers en Werksters gebezigt in de nijverheid	Ver-eenigde werkers en werksters	Percent der ingerichte werkl.
Boeknijverheid (1).....	11.000	5.673	51.05
Bouwnijverh.	71.000	6.717	9.45
Gemengde.....	—	2.067	—
Glasblazers.....	21.699	7.419	34.18
Houtnijverheid.....	30.000	2.991	9.97
Steenijverheid.....	29.000	8.000	34.82
Kasseiers.....	—	2.100	—
Kleding.....	53.000	255	0.48
Leders en vellen en Handschoen.....	22.090	1.132	5.12
Metaalbewerk.....	88.000	16.087	18.28
Mijnwerkers.....	116.000	53.000	45.69
Schoennijverh.....	21.000	1.180	5.61
Tabaknijverh.....	10.000	2.606	26.06
Textielnijverh.....	84.000	24.315	28.95
Vervoer (2).....	9.000	5.977	66.41
Voeding.....	11.000	220	2.00
TOTALEN.....	576.789	139.739	24.22
Onafh. organ.....	—	10.087	1.07
Liberalen organ.....	—	515	0.089
Kristene groep.....	—	30.664	5.31
TOTALEN.....	576.789	181.015	—

Zoals men uit deze tabel ziet, zijn nog slechts de kleinste helft der verenigde arbeiders, die het principie van den klassenstrijd aanvaarden, bij de Syndikale Commissie aangesloten. De onafhankelijke organisaties (d. w. z. die organisaties die niet aangesloten zijn bij eene politieke partij, noch bij de Syndikale commissie) telden in 1906: 16,486 leden en in 1908 zoons men uit de tabel ziet: 10,087 leden. De onafhankelijke vakbeweging is dus aanmerkelijk teruggedaan. En nu moet ons toch eene opmerking van 't hart: De Belgische vakbeweging werd — voornamelijk in Holland — steeds als boeman gebruikt tegen hen, die de vakbeweging meer wilden doen deelnemen aan den

strijd om het socialisme. Zonder rekening te houden met de historische achterlijkheid van het Belgische proletariaat en hun vijandige gezindheid aan alles wat op centralisatie geleek, vergeleek men de Belgische vakbeweging met die van sommige andere landen en haar achterlijkheid werd dan geweten aan het feit: dat ze één is, met de partij van de arbeidersklasse: de Socialistische.

Hier ziet men nu de beide strekkingen in 't zelfde milieu. Wanneer nu de Onafhankelijke vakbeweging werkelijk in eene behoefte voorzagt, dan moest ze zeker snel zijn toegenomen; nu is ze teruggedaan, terwijl de Syndikale Commissie betrekkelijk goed vooruitging.

Uit de oude Partij.

AFSCHRIFT (gecorrigeerd).

Sociaaldem. Arbeiderspartij, Afdeling Rotterdam IVa.

Aan de Leden.

W. P.

Het is niet voor de eerste maal, dat het bestuur van de afdeling tot u komt met een circulaire tot aansporing van betere deelname aan het partijleven en de werkzaamheden die daarvan een noodzakelijk gevolg zijn.

Thans komen wij weer en ('t kan onmogelijk worden verheeld) met een zeer ernstig verwijt aan niet minder dan 90% der leden. Een verwijt dat zij de boel verwaarloozen en de propaganda stop zetten door het niet opkomen voor dat werk waarvoor het bestuur hen oproept.

Immers de h. h. vergaderingen worden door ten hoogste 16 á 18% der leden bezocht en toen er enkele dagen geleden verspreiders en plakkers noodig waren kwamen de eerste maal één — zegge 1 — lid en de tweede maal 0.0 leden.

Ziet partijgenooten, dat gaat zoo niet langer; voor eenigen tijd heette het „smoesje”: 't Is nu zulk een janboel in de partij, dat ik niet kan werken! Nu zou men toch verwachten dat vooral zij die dat tot uitvlucht namen thans zeer ijverig en trouw opkwamen; helaas neen, met de rust die gekomen is na het Deventer-Congres en de uitreding uit de partij van sommige partijgenooten zijn in onze afdeling verdwenen. . . . juist diegenen welke altijd en overal voor het propagandawerk gereed stonden.

Partijgenooten in IVa. Laat het U genoeg gezegd zijn. De verkiezingen naderen. Het werk daarvoor moest alreeds begonnen zijn . . . als niet de menschen ontbraken, die dat werk moeten doen.

't Is de laatste maal dat het Bestuur U langs dezen weg tot uwen plicht roept. Helpt dit niet, welnu dan ook maar geen deel genomen aan het werk der partij en district Rotterdam IV gemakkelijk overgelaten aan de partijen der bourgeoisie.

Namens het Bestuur:

w. g. KEDDE,
 1e. Secretaris.

Ingezonden.

Het besluit van ons laatstgehouden Congres.

Op dit congres werd aangenomen het voorstel Rotterdam, waarvan men de lange tekst ook kortweg zou kunnen weergeven met:

„Wij willen eerst dan fusie, als de Deventer congresbesluiten door de S. D. A. P. worden ingetrokken.”

Aangezien deze voorwaarde, door zeer vele partijgenooten, als een onmogelijk aannemelijke voor de S. D. A. P. wordt beschouwd, en een groot deel onzer partij (m. i. terecht) van meening is, dat wij hiermede elke mogelijke voorwaarde tot samensmelting van de hand wezen, heeft het mij zeer bevreemd, dat men er tegen was, dat over een dergelijk gewichtig besluit, een referendum zou worden uitgeschreven. M. i. had elk besluit, doch in de allereerste plaats dit aan een referendum moeten worden onderworpen, omdat het van het grootste belang is, gewichtige kwesties (en dit besluit was een levensvraag voor de partij als partij!) aan het oordeel van alle partijgenooten te onderwerpen.

Dergelijke besluiten mogen hun rechtsgronden voor ons niet ontleenen aan toevallige meerderheden van afdelingsvergaderingen. Geldt het toepassen van het referendum m. i. dus voor (vrijwel) alle besluiten van een congres; dit besluit had niet genomen mogen worden zonder het referendum.

Wat toch is het geval? In de Afd. Amsterdam is behandeld:

I. Het voorstel van ons P. B. waarin de bemiddelingsvoorwaarden van het I. S. B. werden afgewezen, doch waarin tevens de gronden waren aangegeven waarop een eventuele fusie voor haar (ons P. B.) zou kunnen worden gebaseerd;

en II. Een motie (uit de vergadering) waarin werd voorgesteld, op de voorwaarden van het I. S. B. in te gaan, zooals die werden belichaamd in voorstellen en toelichting van dit bureau. Met kleine meerderheid werd het eerste voorstel aangenomen. Alle partijgenooten (met uitzondering van naar 'k meen twee, die tegen een wederoplossing in de S. D. A. P. waren) verklaarden zich dus vóór een eventuele fusie; de meerderheid op de voorwaarden door ons P. B. gesteld, de minderheid op voorwaarden belichaamd in voorstellen + toelichting van het I. S. B.

Nu komt er op 't congres 't voorstel Rotterdam. M. i. (en ik geloof, dat ik hiermede de meening der meerderheid van de nieuwe partij vertolk) is het voorstel Rotterdam een onoverkomelijke hinderpaal op den weg naar een eventuele fusie met de oude partij, omdat hierin eischen gesteld worden, die m. i. voor ieder der oude partij onaanneemelijk moeten zijn.

Zeer zeker was het dus van belang geweest dit voorstel in de afdelingen te bespreken, maar beslist noodig was het geweest, dat over dit steile voorstel een referendum

ware uitgeschreven. Onze afgevaardigden hadden m. i. over dit voorstel niet mogen stemmen, 't zou mij dan ook zeer wenschelijk voorkomen 't oordeel der afdelingen over dit voorstel alsnog te vernemen. Zonder referendum is dit besluit van ons laatste congres totaal waardeloos.

A'dam, 22 Mrt '09

J. DERKSEN.

Het referendum.

W. Red.,

Volkomen rechtmatig en volkomen terecht heeft naar mijn meening het congres der S. D. P. van 21 Maart het houden van een referendum over de aangenomen motie-Rotterdam verworpen.

De rechtmatigheid van dat besluit heeft Wijnkoop de vorige week reeds helder in het licht gesteld. Het was mij trouwens onbegrijpelijk, hoe zelfs in onze rijen zich nog enkelen door het „maskerade"-geschreeuw van „Het Volk" hebben laten verleiden, om die rechtmatigheid in twijfel te trekken. Immers, al bestond het referendum reeds in alle andere socialistische partijen, dan neemt dit toch het feit niet weg, dat het in de S. D. P. nog niet bestaat, en dus het congres de hoogste macht in die partij vormt.

Ook dat het besluit terecht is genomen, heeft Wijnkoop overtuigend jaangetoond, door te wijzen op het spoedeischende van deze aangelegenheid; spoedeischend niet alleen in dien zin, dat onze actie geen uitstel duldt, maar vooral hierom, dat het voor de nieuwe partij een levenskwesitie was, haar standpunt onmiddellijk en duidelijk aan te geven.

Toch zou ik naar aanleiding van deze kwestie gaarne op nog twee punten de aandacht willen vestigen.

Het eerste is dit, dat de S. D. P. nog is: eene zich organiserende partij.

Wél is in de constituerende vergadering van 14 Maart de aanleiding tot en daarmee het standpunt van de nieuwe partij door den voorzitter in zijn openingsrede uiteengezet; wél hebben wij onmiddellijk daarop de hand uitgestrekt naar onze vlag; het S. D. beginselprogramma; en wél was daarmee onze houding tegenover de burgerpartijen afgebakend en onze partij geconstitueerd, maar de organisatie der partij was daarmee nog niet ten einde gebracht.

Voor het overige immers zijn geen principieele beslissingen genomen: de besprekingen van het strijdprogramma droegen een voorloopig karakter en het deelnemen aan de verkiezingen lag op zich zelf natuurlijk reeds in het beginselprogramma opgesloten. De tijd ontbrak evenwel tot het vaststellen (zij het ook in algemeene trekken) van de statuten.

Dit nu was vooral hierom jammer, omdat juist in onze statuten, d. w. z. in onze inwendige organisatie, ons standpunt tegenover de oude partij zal moeten uitkomen.

Ons strijdprogramma, onze herstemmingstaktiek, onze houding in zake de vakbeweging, zullen ongetwijfeld min of meer belangrijke punten van verschil in taktiek met de S. D. A. P. vertoonen, verschillen, die zeker zullen wijzen op de dieperliggende oorzaken der scheuring. Maar de onmiddellijke, naastliggende oorzaak, die de schaal deed overslaan, zijn zij niet. Die oorzaak is niet verlaten van den democratischen weg door de oude partij, ten opzichte van de inwendige organisatie, en daarom is de grenslijn tusschen de twee partijen alleen zuiver te trekken, door dat verschil aan te geven.

In afwachting van onze statuten nu, is in die leemte door de aanneming der motie-Rotterdam m. i. voorloopig voorzien. Die motie toch, hoewel opgesteld naar aanleiding van de sedert ingekomen voorstellen, behelst niets anders dan hetgeen Wijnkoop in zijn openingsrede heeft gezegd. Dat daaruit de afwijzing van die voorstellen volgde, spreekt m. i. vanzelf, omdat hun hoofdinhoud eenvoudig was het alsnog uitvoeren van het Deventer congresbesluit, dat wij gemeend hebben niet te kunnen en te mogen helpen uitvoeren, omdat het naar onze overtuiging geen sociaal-democratisch besluit was, een overtuiging waaraan wij zelfs het ons zoozeer ter harte gaand belang der oogenblikkelijke eenheid van organisatie hebben gemeend te moeten opofferen. Het deelen van die overtuiging is dus wel de eerste eisch, die wij elkander moeten stellen. Wie die overtuiging niet ernstig en ten volle deelt, handelt lichtvaardig door de oude partij te verlaten.

Om die reden draagt de motie-Rotterdam naar mijn meening geheel het karakter eener oprichtingsmotie van de nieuwe partij en zou het reeds daarom onjuist zijn gezien, die motie aan een inderhaast in te stellen en te regelen referendum te onderwerpen. De instelling van een referendum kan eerst geschieden, nadat over de eerste grenslijn der organisatie geen twijfel meer mogelijk is.

Mijn tweede opmerking evenwel is deze:

Wanneer onze partij (ongetwijfeld in haar volgend congres) haar organisatie voltooit door de vaststelling harer statuten, dan hoop ik dat zij (na het beginsel van vrijheid van kritiek duidelijk uitgesproken en omschreven te hebben), daarin onmiddellijk het referendum zal opnemen, en aan die instelling een belangrijker plaats in de organisatie toekennen, dan in de S. D. A. P. het geval was.

Naar mijn meening is het overgaan van het zwaartepunt der partij van het congres, bestaande uit de afgevaardigden der afdelingen, naar het referendum van alle leden, een stap in de richting der democratie, en dus in die van versterking der organisatie.

Door welke maatregelen dit kan worden bevorderd, kan natuurlijk eerst worden besproken, als dit punt aan de orde is gesteld.

Mocht intusschen het meeningsverschil, dat in onze jonge partij naar aanleiding van de referendum-kwestie van 21 Maart is ontstaan, ertoe leiden, het belang van die instelling zelf onder de volle aandacht der partijgenooten te brengen en aldus bijdragen tot versterking onzer organisatie, dan zal dat voldoende vergoeding zijn voor de kleine stormis in de eendracht van ons samenwerken.

Met dank voor de plaatsing.

Helmond, 28-3 '09.

G. MANNOURY.

Korrespondentie: Afdelingsberichten, Steunpenning enz. wegens plaatsgebrek volgende week.